1918 Vahilaev LAINE

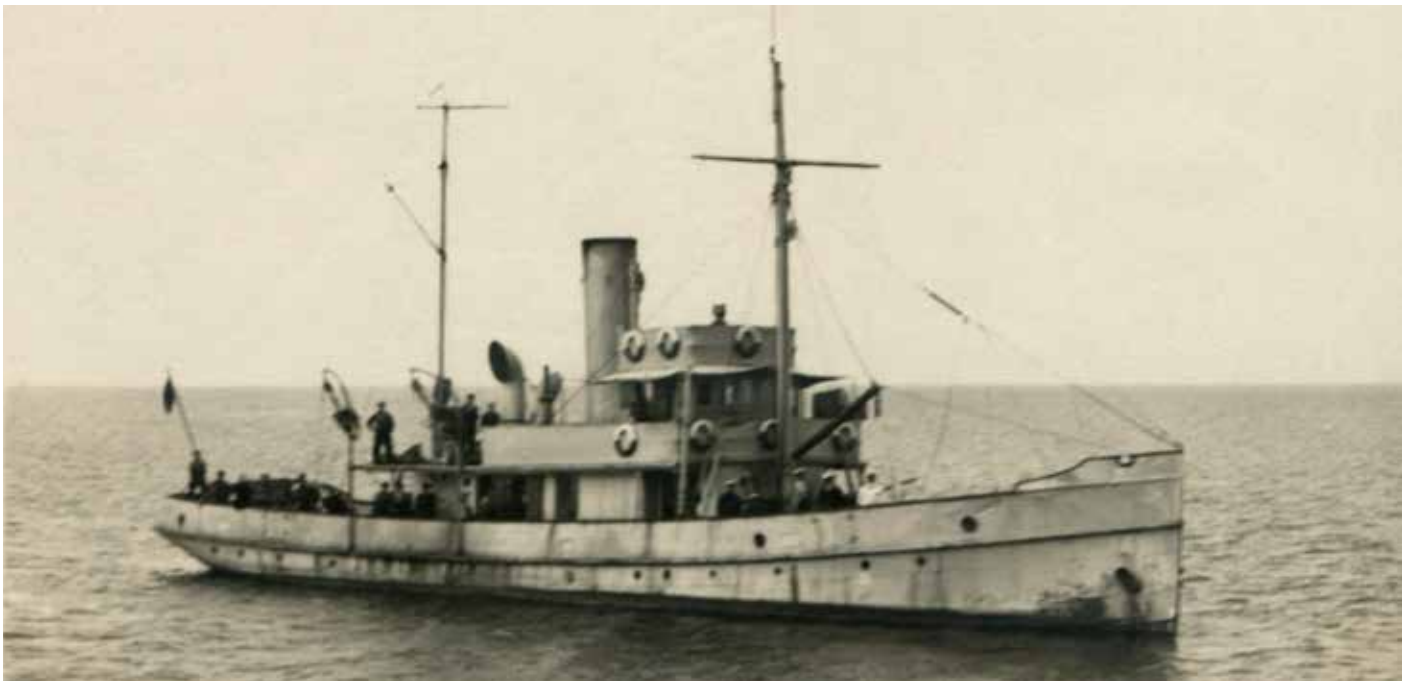
	1912, Peterburi (Venemaa)
	37,2 m
	6,1 m
	2,8 m
	400 t
	12 sõlme
	kahesilindriline Kompound-aurumasin (400 hj)
	23 (3 ohvitseri)
	Eesti Vabadussõjas 1 × 1–57 mm suurtükk, hiljem 2 × 1–75 mm suurtükki, 2 raskekuulipildujat, 1 × 60 cm Schuckert-tüüpi helgiheitja „Sotter“

1918. aastal sai vahilaevast Laine esimene Eesti Vabariigi relvastatud sõjalaev

Side- ja saatelaev Sputnik teenis Esimeses maailmasõjas Balti laevastiku allveelaevade brigaadis. 9. aprillil 1918 vangistasid Saksa väeosad laeva Soomes ja võtsid kasutusele abilaevana. Peatselt viidi alus Tallinna, kus 13. novembril võeti Eesti kaitseliitlaste poolt üle ja nimetati Laineks. Vahilaev Laine alustas patrullteenistust Tallinna reidil 21. novembril 1918, saades nõnda Eesti Vabariigi esimeseks relvastatud sõjalaevaks.

Vahilaev Laine merel, 1920. aastate keskpaik. MM F 1291:8

Vahilaev Laine Väinamerel, 1922. MM F 1615:1

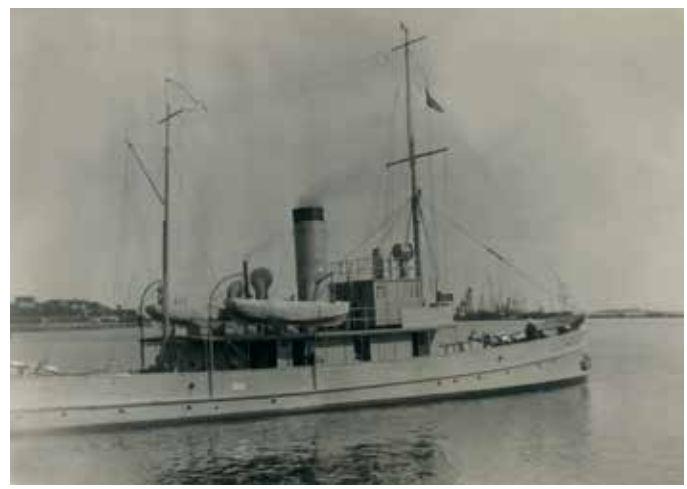
Vahilaev Laine merel, 1930. aastad. MM F 1919:30

Veel samal aastal pidas Laine patrullide käigus kinni neli punalipu all seilanud kaubaaurikut. Sõjaseisukorras olevale väikeriigile oli tegemist hindamatu varandusega. Vangistatud laevade kaubalaadungid müüdi Lääne-Euroopas maha ning aurikud olid täienduseks Eesti väikesele laevastikule. Edaspidi kasutati nüüd juba sinimustvalge lipu all sõitvaid kaubalaevu toiduainete transportimiseks Suurbritanniast Eestisse.

Vabadussõja jooksul kasutati alust erinevates mereoperatsioonides, kus tema ülesanne oli dessandi maale saatmise toetamine suurtükitulega. Ajavahemikul 26.–28. juuli 1919 tegutses Laine juhtlaevana Eesti Vabadussõja kõige suuremas meritsi teostatud transportoperatsioonis, mille käigus toimetati 9. jalaväepolk terves koosseisus Pärnust Narva-Jõesuusse.

Pärast sõda määrati laeva ülesanneteks kadettide merepraktika raames õppesõitude tegemine, merekindluste varustamine ning laskeharjutuste tarbeks märklaudade vedamine. Laine osales ka mitmel tähtsal välisvisiidil. Näiteks 1938. aasta 24.–27. septembril leidis aset Eesti allveelaevade Kalev ja Lembit ainuke ametlik visiit välisriikidesse, mille raames sõitis Laine allveelaevade saatelaevana Helsingisse.

1940. aastal okupeeriti Eesti Vabariik ning Laine võeti Nõukogude Liidu Balti laevastiku koosseisu. Teises maailmasõjas kasutati laeva eelkõige jalaväeosade transportvedude korraldamisel. Pärast sõda tegutses Laine hüdrograafialaevana, kuni lõigati aastatel 1955–1956 Tallinnas vanarauaks.

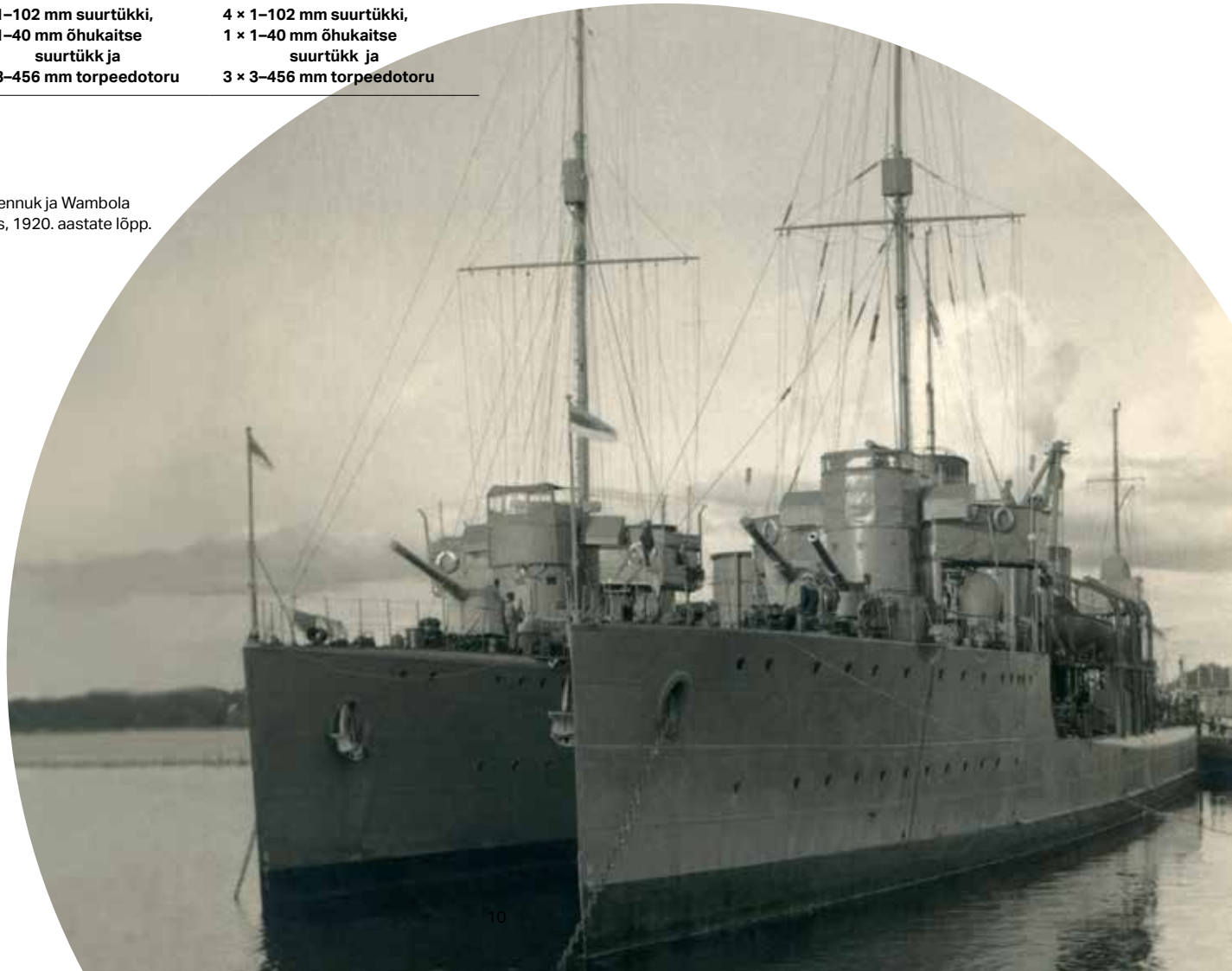
Vahilaev Laine Sõjasadamas, 1930. aastate algus. MM F 7801

1919 Miiniristlejad LENNUK ja WAMBOLA

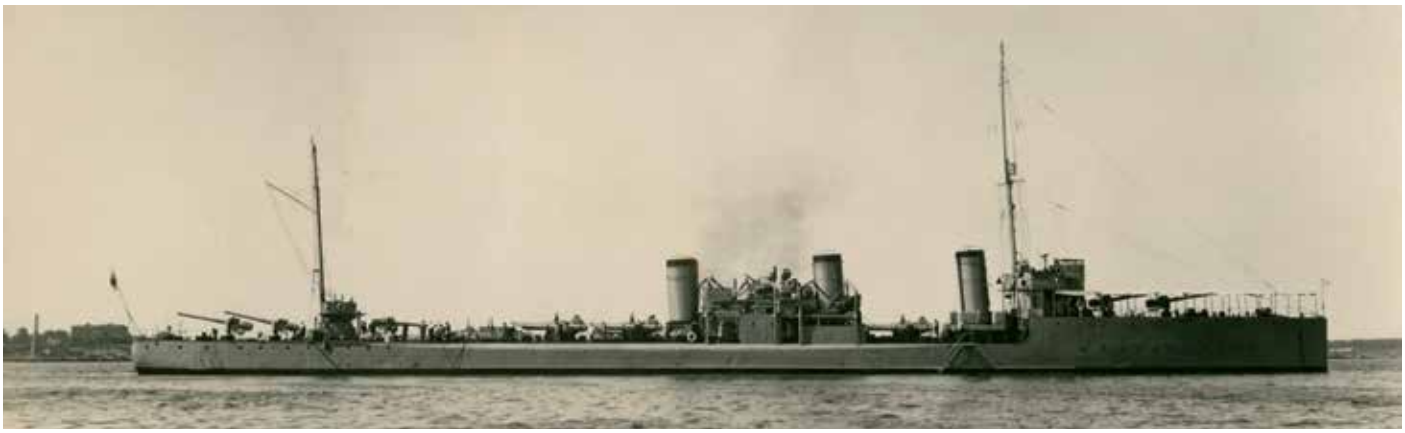
	LENNUK	WAMBOLA
	1917, Tallinn (Eesti)	1917, Peterburi (Venemaa)
	107,1 m	98 m
	9,9 m	9,3 m
	3 m	3 m
	1350 t	1260 t
	35 sõlme	35 sõlme
	2 auruturbiini (32 000 hj)	2 auruturbiini (32 000 hj)
	150 (9–10 ohvitseri)	150 (9–10 ohvitseri)
	5 × 1–102 mm suurtükki, 1 × 1–40 mm õhukaitse suurtükk ja 3 × 3–456 mm torpeedotoru	4 × 1–102 mm suurtükki, 1 × 1–40 mm õhukaitse suurtükk ja 3 × 3–456 mm torpeedotoru

1919. aastal tulid Eesti merejõudude käsutusse miiniristlejad Lennuk ja Wambola

Miiniristlejad Lennuk ja Wambola (esialgsete nimedega Avtroil ja Spartak) kuulusid Eesti Vabadussõja alguses Nõukogude Venemaa Balti laevastiku Tegevsalga koosseisu. 1918. aasta detsembri lõpus osalesid alused luurekäigul Tallinna läheduses eesmärgiga välja selgitada Eestis paiknevate sõjalaeva-

Miiniristlejad Lennuk ja Wambola Pärnu sadamas, 1920. aastate lõpp.
MM F 1865:18

Lennuk Tallinna sadamast väljumas, 1930. aastate algus. MM F 7348

de arvukus. Luureoperatsiooni käigus vangistati Spartak ja Avtroil Suurbritannia sõjalaevade eskaadri poolt vastavalt 26. ja 30. detsembril 1918. Briti eskaadri ülem kontradmiral Edwyn Alexander-Sinclair andis seejärel vangi langenud alused eestlastele lahingutegevuse perioodiks kasutada.

Miiniristlejad osalesid pea kõigis merejõudude juhataja Johan Pitka läbi viidud mereoperatsioonides 1919. aastal. Laevade lahingutegevuse episoodidest tasuks esile tõsta 4 × 1–152 mm suurtükkidega varustatud Magnusholmi merekindluse ning Kalištše patarei hävitamist. Ühtlasi veeskasid mõlemad alused Kroonlinna suunduvatele faarvaatritele miiniväljad, takistades vastase alustel Eesti vetesse tungimist.

Pärast võidukat Vabadussõda otsustas Suurbritannia valitsus 1920. aasta suvel miiniristlejad ametlikult Eestile üle anda.

Kuna laevade kütusekulu osutus liiga suureks, soovitas mereväe juhtkond miiniristlejad ökonoomsemate Suurbritannia hävitajate vastu välja vahetada. Samas keelustas Rahvaste Liit äsja iseseisvunud Eestile ofensiivse relvastuse müümise, mistõttu 1921. aastal otsustati miiniristlejad ikkagi alles jätta.

Ajavahemikul 1921–1922 tehti miiniristlejatele kapitaalremont, misjärel hakkasid laevad regulaarselt navigatsioonis osalema. Kõikides Eesti merekaitsekontseptsioonides mängisid Lennuk ja Wambola tähtsat rolli. Miiniristlejate näol oli tegemist väga kiirete sõjalaevadega, millega sai vastase väiksemate sõjalaevadega lahingutegevust arendada, veesata miinivälju ning teostada patrullteenistust avamerel. Ühtlasi olid sõjalaevad varustatud peal- (suurtükid) ja allveerelvastusega (torpeedod ja meremiinid). Tänu miiniristlejate olemasolule oli Eesti merevägi Läänemere regioonis üks tugevamaid. Selliseid sõjalaevu polnud ajavahemikul 1920–1926 ei Soomel, Lätil, Leedul ega ka Poolal.

Miiniristlejad moodustasid Eesti sõjalaevastiku selgroo ning olid riigi auks ja uhkuseks, mistõttu tehti nendega ka mitmesuguseid välisvisiite.

Wambola meeskond, 1926. MM F 1502:12

Seoses miiniristlejate vananemisega ja uue merekaitsekontseptsiooni väljatöötamisega otsustati alused maha müüa ning saadud tulu investeerida allveelaevade ehitamisse. Lennuk ja Wambola müüdi 410 000 kulddollari eest Peruu Vabariigile 1933. aastal. Lennuk sai uueks nimeks Almirante Guise (lõigati vanarauaks 1947. aastal) ja Wambola omakorda Almirante Villar (lõigati vanarauaks 1954. aastal).

Miiniristleja Lennuk meeskond, 1933. MM F 7352